

VOJENSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ JAKO SOUČÁST VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY STÁTU V PODMÍNKÁCH PROFESIONALIZACE ARMÁDY

Změna charakteru Armády České republiky (AČR), její postupná profesionalizace a příprava na plnění nových úloh, vyplývajících ze začleňování České republiky do evropských bezpečnostních struktur, vyžadují provedení změn i ve vzdělávání občanů pro činnosti, související s obranou státu. Integrace AČR do společnosti, nutná při její demokratizaci, předpokládá vytvoření systému vojenského vzdělávání, který bude součástí vzdělávací soustavy České republiky.

Systém vojenského vzdělávání bude zajišťovat přípravu, celoživotní vzdělávání i rekvalifikaci při odchodu z činné služby vojenských profesionálů, příslušníků i civilních zaměstnanců armády a specializační přípravu pracovníků státních orgánů, firem a institucí, zabývajících se obranou státu.

Systém vojenského vzdělávání se bude skládat z přípravy:

- ve vojenských školách,
- v civilních školách,
- ve vzdělávacích zařízeních institucí a firem.

Pro vytvoření reálné koncepce vojenského školství je potřebné formulovat vojenskou vzdělávací politiku, která definuje hlavní cíle vojenského vzdělávání a vytvoří soustavu legislativních, ekonomických, organizačních a řídicích opatření k jejich dosažení. Východiskem pro vojenskou vzdělávací politiku bude:

- vojenská doktrína České republiky,
- koncepce výstavby AČR,
- analýza vojenských škol z hlediska jejich potenciálu,
- analýza civilních škol z hlediska jejich možností poskytovat vzdělávání pro potřeby obrany státu.

K základním úkolům vojenské vzdělávací politiky bude patřit přijetí strategie vývoje vojenského školství a optimalizace řízení vojenských škol. Strategie vývoje vojenského školství by měla být sestavena z návrhů rozvoje jednotlivých vojenských škol, vytvořených podle potřeb resortu obrany a potenciálních možností uplatnění nabídek vojenských škol na civilním vzdělávacím trhu i v konkurenci s civilními vědecko-výzkumnými institucemi.

Tvůrčímu charakteru vzdělávací a vědeckovýzkumné práce vojenského školství musí odpovídat způsob jeho řízení, respektující jednak ze zákona vyplývající autonomii vysokých škol, jednak zájmy a potřeby vedení resortu obrany. Jde o optimalizaci nepřímých nástrojů řízení vojenských škol: alokaci státních rozpočtových prostředků, kontrolu a řízení kvality vojenských škol a ovlivňování vývoje institucionální struktury vojenského školství.

Vojenské školy budou poskytovat odborné vzdělání ve vojenských oborech. Budou se zabývat rozvíjením vojenských vědních oborů, vojenským výzkumem a budou spolupracovat na řešení problémů vojenské praxe. Vojenské školy budou součástí školství České republiky a patřit mezi školy poskytující postsekundární vzdělání, zpravidla po absolvování vojenské základní služby. Dočasně (podle postupu profesionalizace AČR, úspěšností rekrutace apod.) budou poskytovat vzdělání i mládeži se základním vzděláním.

V systému vojenského vzdělávání se zvýší úloha civilních škol. Civilní základní a střední školy by měly do svých výchovných cílů zahrnout i výchovu občanů ke vztahu k obraně státu a zajistit osvojení vědomostí a dovedností potřebných pro uplatnění absolventů v AČR a v obranném průmyslu. Civilní vysoké školy se budou zabývat i výzkumem, souvisejícím s obranou státu a budou se podílet na vojenském vzdělávání. Výhledově je možné i širší využívání "vojenských oborů" civilních vysokých škol pro přípravu vojenských profesionálů (nyní jen na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy). Účelnou délbou vzdělávací činnosti může dojít k racionalizaci činnosti vojenských škol a k jejich vyšší specializaci.

Při koncipování perspektivního vojenského školství, jako součásti vzdělávací soustavy České republiky, je nezbytné vycházet i z anticipace jejího vývoje. Tento vývoj bude ovlivněn zájmem České republiky o vstup do Evropského společenství a z toho vyplývající potřebou přizpůsobit profesní přípravu obyvatel kvalifikačním požadavkům budoucího otevřeného pracovního trhu. To znamená především posunutí odborné přípravy většiny povolání tzv. střední úrovně ze sekundárního do postsekundárního školství a ve svých důsledcích vytvoření druhého, neuni-verzitního sektoru vysokého školství, zaměřeného na praktickou profesní přípravu

absolventů různých stupňů středních škol na základě nejnovějších poznatků vědy a technického rozvoje. Předpokládána další liberalizace školství včetně financování škol podle zájmu studentů v podmínkách omezených finančních zdrojů zřejmě povede k diverzifikaci možností vysokoškolských studijních programů institucemi, které vyhoví podmínkám náročného akreditačního řízení. Respektujíce tento očekávaný vývoj, mohou se vojenské vysoké školy cílevědomě připravovat na plné využití svého tvůrčího potenciálu a zvyšování své prestiže.

Pro vytvoření perspektivní koncepce vojenského školství je nutné získat odpovědi na následující otázky:

① Které odbornosti a v jakém počtu bude potřebovat systém obrany České republiky, zejména AČR, vzhledem k vojenské doktríně ČR?

② Jaké budou vzdělanostní předpoklady pro zařazení do funkcí v AČR podle jednotlivých odborností?

③ Jaké studijní programy mohou zajistit splnění vzdělanostních předpokladů pro působení v AČR?

④ Které školy nebo vzdělávací zařízení mohou nabídnout požadované studijní programy za optimálních podmínek?

⑤ Jaký způsob řízení může zajistit optimální funkčnost vojenského vzdělávání?

K zodpovězení dalších otázek může přispět výzkum, zaměřený na:

- profesiogramy funkcí AČR a optimalizaci přípravy pro jejich vykonávání (ve spolupráci s velitelstvím druhů vojsk a vojenskými vysokými školami),
- analýzu potenciálu vojenských škol (ve spolupráci s vojenskými vysokými školami),
- analýzu potenciálu civilních vysokých škol (ve spolupráci s Centrem pro studium vysokého školství ČR).